

La reina segrestada

Fa 100 anys excavadors alemanys van descobrir el bust de Nefertiti. El document d'un testimoni demostra que el repartiment de les troballes es va fer mitjançant ardis.

EFE

El bust de Nefertiti, trobat fa cent anys. Hi manca l'ull –que es va buscar inútilment– i la cobra en posició de mossegar que sobresortia de la corona.

En temps de guerra els esdeveniments a nivell global s'acceleren d'una manera estranya. En un pasat proper, imperis sencers desapareixien amb el soroll d'espases o els baluerns dels canons, els esdeveniments s'ajuntaven i s'acumulaven. Els herois naixien i es derrotaven a càmera ràpida.

Però en l'antiguitat tot anava d'una altra manera.

La revolució del faraó i sacerdot del sol Akhenaton –qui, juntament amb la seva esposa Nefertiti, va idear una teologia de la llum i va proclamar “Aton”, el disc solar, déu únic l'any 1350 aC– va ser una fase de pau de plom, plena de música lleugera i carícies infinites. Tot això era tan rar que l'egiptòleg Jan Assmann parla del “començament de l'extraordinari dins la història”.

A la capital tot just fundada a la riba del Nil, Akhetaton, hi vivien els representants més singulars d'aquell que

llavors era l'estat més ric de la terra. Els servents els transportaven en un tron d'ambre. A Akhenaton li agradava fer-se representar amb una panxa gran i Nefertiti es vestia amb teles transparents que amb prou feines amagaven el pubis.

Llavors va arribar l'anatema. Seguidors furiosos van destruir les imatges dels heretges, van suprimir-ne els noms i en van eliminar gairebé tots els rastres.

Per això va ser tota una sorpresa quan, ara fa 100 anys, l'excavador Ludwig Borchardt, proveït d'una llicència per a excavar del fabricant de teles berlinès James Simon, va descobrir més de 20 retrats del clan dels adoradors dels astres. Havia navegat riu amunt des del Caire per excavar les ruïnes de la misteriosa ciutat solar (avui Tell el-Amarna).

Borchardt era el caçatresors d'Alemanya i anunciava les seves troballes directament al “Canceller Imperial”.

Al taller de Thutmosis, escultor del

faraó, Borchardt va ser recompensat amb tresors que només es poden comparar amb els dots de la tomba de Tutankamon. Van sortir a la llum estàtues i retrats esplèndids. Eren cares plenes de vida i de serenitat. Fins llavors al Nil no s'havien vist mai escultures tan ben acabades i amb característiques tan singulars.

Tots eren calbs. Probablement els cortesans d'Akhetaton (50.000 persones) s'havien rasurat els cabells per dur més còmodament les pesades perruques. Així, també es protegien dels paràsits.

El 6 de desembre del 1912 va succeir allò que repercussió tindria: després de la pausa del migdia, Borchardt, alarmat per una nota, s'afanyava a arribar a la casa P 47.2, habitació 19, on un capatàs, Ahmed al-Sanussi, estava a punt de desenterrar un “coll de color de carn que tenia bandes vermelles pintades”.

Com que s'acostava la nit, van col·locar aquell artefacte fascinant en una

tenda propera i s'hi va assignar el professor Hermann Ranke, de Heidelberg, com a vigilant. Més endavant els explicaria als seus estudiants americans: "Jo vaig dormir al costat de la bella del Nil".

Però què va passar exactament aquells dies d'hivern suaus a la riba del Nil? Com es va aconseguir segrestar aquesta icona magnífica i fer-la arribar a Berlín?

Primer es va dir que havia estat un "error", i després un engany i una estafa. I a la república de Weimar també es va desencadenar una discussió molt renyida.

Ara fa uns anys, Zahi Zawass, llavors director del consell egipci d'antiguitats, va tornar a exigir-ne la devolució enèrgicament. El seu retret: la Nefertiti havia estat embrutada "amb fang" i així es va treure del país il·legalment.

El document d'un testimoni visual permet que ens fem una idea de com va transcórrer aquest contraban enmig del desert. Borchardt va actuar de manera astuta, gairebé traïdora, en la negociació pel bust de la faraona. Caldria tornar a plantejar si va creuar la línia vermella, jurídicament parlant.

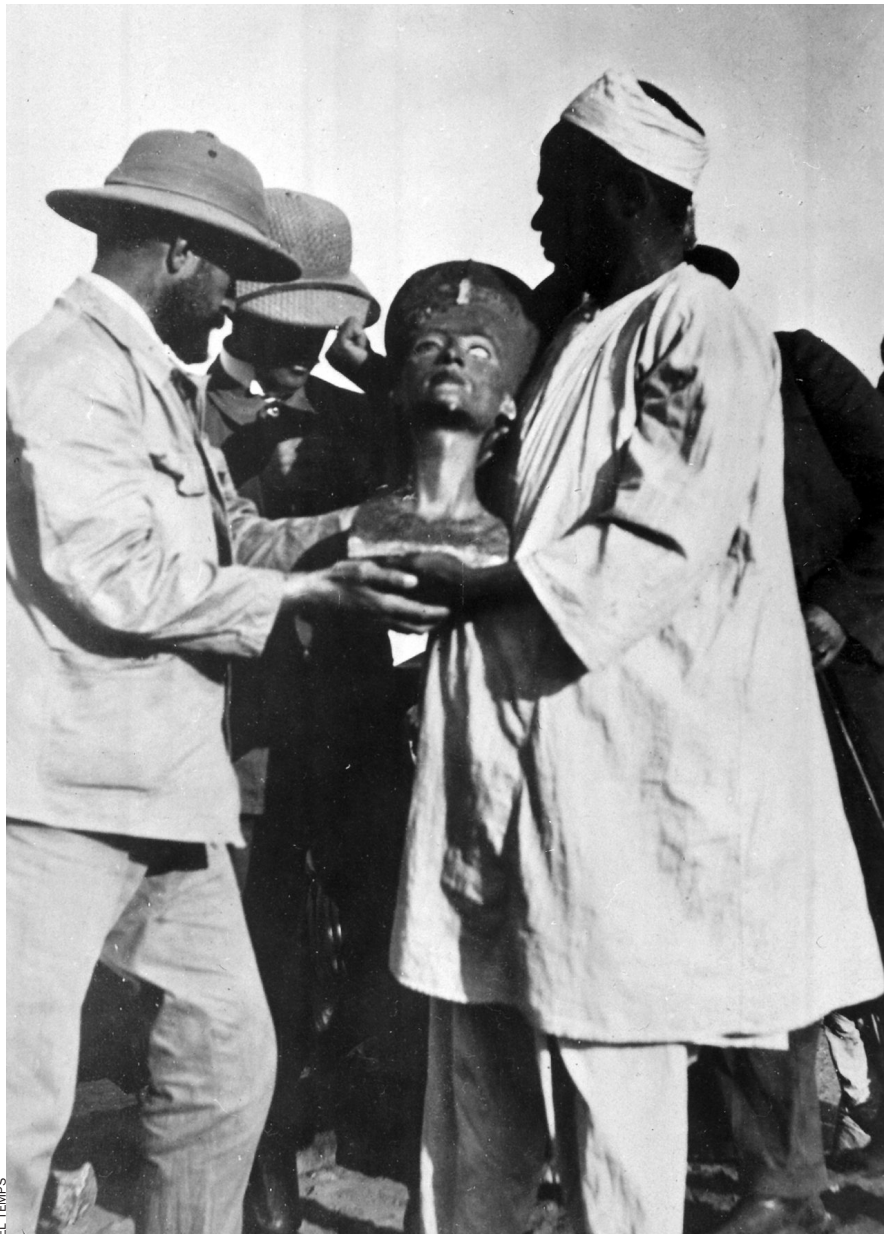
Però els propietaris actuals del bust es lamenten d'aquest debat, prefereixen fer una celebració: amb motiu del centenari de la troballa, a l'illa dels Museus de Berlín es duu a terme una gran exposició. "A la llum d'Amarna" (començà el 7 de desembre) tracta sobre aquella època en què es va posar de cap per avall la raó d'estat d'Egipte, i la humanitat va descobrir el monoteisme.

En 860 metres quadrats es presenta el monoteisme solar d'Amarna. París i Nova York han cedit algunes peces per a l'ocasió. Però al centre de tot es troba aquella figura de 50 centímetres, que ja extasiava Thomas Mann amb la seva "bellesa meticulosa". La reina és representada amb ulls ametllats i un coll gairebé de cigne. La seva corona és blava, com els cabells d'Aton.

Quin model d'erotisme! La Mona Lisa al seu costat sembla una bleda.

Li manca l'ull esquerre. L'excavador fins i tot va fer passar pel sedàs la runa i va oferir cinc lliures de recompensa a qui el trobés. Però l'iris de cera negra i cristall de roca no va aparèixer.

Les tomografies computades mostren amb quina habilitat va obrar el retratista ara fa més de 3.300 anys. Primer, va esculpir la cara de la Nefertiti en pedra calcària. Llavors la va cobrir amb guix,

A l'esquerra, en Ludwig Borchardt, amb el bust de Nefertiti, el desembre de 1912. Els egipcis diuen que la van treure del país empastifada amb fang.

en va aplanar el nas, en va suprimir les arrugues i va estilitzar-ne les galtes.

El poeta Rilke va qualificar el resultat d'"encantador". L'egiptòleg francès Christian Jacq va lloar la figura per la seva "grandesa enlluernadora" i el seu "somriure animat per una llum interna".

Però de què serveixen tots aquests himnes i lloances? Quina figura històrica s'amaga darrere la regent que va viure poc després de l'edat de pedra i el marit de la qual —un model de lletgesa— prenyava les pròpies filles?

Aquesta fetillera d'un llunyà país de piràmides s'observa des d'un punt de vista massa *modern*, estimats crítics. La

seva cara no us sembla més aviat freda i reservada? Del davant de la corona originàriament en sobresortia una cobra a punt de mossegar. Segons la historiadora americana de l'art Camille Paglia, la reacció raonable a l'escultura és la por.

Fa poc, l'egiptòleg Christian Bayer va descobrir, en un museu al Caire, un fragment que encaixa exactament amb l'original. És una còpia.

Se sospita que aquest bust servia per a la producció en massa: era una imatge de propaganda oficial (com les que es feien del camarada Stalin).

Allò que confon encara més és que fins ara els investigadors coneixen l'exis-

tència de més de cent imatges de la Nefertiti. N'hi ha en forma d'esfinx, d'altres amb llavis més carnosos, d'altres en què trepitja els enemics, d'altres en què apareix envellida i amb estries d'embaràs... Fins i tot n'hi ha en què apareix com a home amb la fisonomia del seu marit.

Llavors, qui era realment aquesta dama?

La resposta és difícil de trobar, perquè Amarna és com un remolí on es van trencar totes les tradicions i les maneres de pensar habituals. Fins i tot es van estripar les fronteres entre sexes. No és d'estranyar, doncs, que la investigació s'interessés especialment per aquesta era.

Els especialistes han desxifrat inscripcions esculpides i han reconstruït relleus de tombes, que els contrarevolucionaris furiosos van arrancar amb cisells. A Amarna, el britànic Barry Kemp excava les cases i les restes de menjar de la secta d'Aton, on ha trobat piles d'excrements de porc. Sembla que a Nefertiti li agradava menjar costelles i braó de porc.

A més, l'anàlisi genètica en mòmies de la divuitena dinastia que es va fer fa dos anys va suposar un pas de gegant per al coneixement sobre la matèria. Mitjançant aquestes proves, es van poder esclarir els lligams de sang del clan de Nefertiti.

A partir de molts detalls en surt una idea general de com era aquesta reina encantadora. És una biografia plena de set de poder, intrigues i girs sorprenents.

Per exemple: fins ara s'havia dit que la sobirana havia mort l'any 13 del regnat del seu cònjuge. En aquell temps hi havia epidèmies de pesta al Nil. Gràcies a una taula d'argila babilònica se sabia que la reina d'Amarna constava entre les víctimes de la mort negra.

Però no va ser fins fa poc que va aparèixer una inscripció en tinta en una pedrera del Nil. Aquells gargots provenen de l'any 16 del regnat i esmenten Nefertiti. Així, encara que es deia que era morta, va viure més que no es pensava.

I encara n'hi ha més: hi ha moltes proves que demostren que en realitat va sobreviure al seu espòs, i va pujar al tron amb el nom, o joc de paraules, Anchetcheprure Neferneferuaton. Això encara no ho havia fet cap dona abans que ella.

En un llibre recent, el culturòleg Franz Maciejewski intenta desxifrar el conjunt de la vida i la mort de la reina. Segons ell, era una dona sense escrúpols. El

Nefertiti va sobreviure al seu marit i el va succeir en el tron, un fet inèdit fins llavors.

clixé de la “primera dama apolítica”, segons l'autor, és incorrecte, es miri com es vulgui.

Tot i això, aquest debat actual sobre la reina de la bellesa no es percep gaire a l'exposició de Berlín. Els visitants fan un recorregut entre gerros trencats i trossos de runa dels palaus, passant per davant de panells amb missatges tan prometedors com “Akhetaton, de la seva fundació fins avui”.

Això no obstant, la visita val la pena. Ludwig Borchardt va fer enviar més de 5.500 objectes cap a l'illa de l'Spree, i aquestes runes deixen intuir fins a quin punt les estances privades dels sacerdots del sol estaven decorades amb colors vius. Però els operaris encara treballen per a allistar les sales d'exposició, i el temps se'ls acaba.

El motiu: espantats pel fantasma que ha despertat Hawass, els berlinesos volen passar el centenari de la troballa en tranquil·litat. Després del saqueig del Museu Egipci del Caire, durant les protestes de la primavera àrab, els alemanys van poder dir: “Mireu, amb nosaltres el bust està més segur”.

I ara els falta el temps. Per això, moltes coses a l'exposició es presenten de manera massa monòtona. També la història de les excavacions, que s'ofereix al soterrani, presenta deficiències. Les coses més interessants no s'anomenen: en realitat, el dia en què es van repartir les troballes a Amarna es podria comparar a una partida de pòquer. El 20 de

gener de 1913, l'inspector del consell d'Antiguitats del centre d'Egipte, Gustave Lefebvre, s'hi havia traslladat per dividir “à moitié exacte” (per la meitat exacta) les peces recuperades.

Bruno Güterbock, secretari de la Deutsche Orient-Gesellschaft (la societat alemanya d'orient), present en el moment del repartiment, va elaborar un informe al qual té accés l'*Spiegel*. Segons aquest informe, l'inspector va ser portat primerament a l'oficina, on va observar les fotografies de cada una de les troballes. De la Nefertiti no se li va presentar “ni una sola fotografia en què aparegués bé”.

Borchardt va declarar, més tard, que havia escollit l'enquadrament d'imatges tan astutament “que no s'hi podia observar tota la bellesa del bust, però era suficient per a rebatre, en cas que fos necessari, qualsevol acusació d'ocultació que poguessin fer terceres persones”.

Així doncs, va entregar al visitant la llista provisional de repartiment. A la columna dreta, en primer lloc, s'hi trobava el bust de Nefertiti, seguit d'unes 25 estàtues de guix. A la columna esquerra, s'hi especificaven deu artefactes de pedra. En primera posició hi havia un “altar plegable” policrom, que també era una obra poc habitual. L'estela mostrava Akhenaton i Nefertiti amb els seus fills. En aquella època només hi havia una peça en tot el món que s'hi pogués comparar, i es trobava a Berlín.

Llavors va començar el regateig. Lefebvre va acceptar l'equivalència aproximada de les dues meitats. També va acceptar la proposta de donar els objectes de guix als alemanys i conservar al Nil els busts de pedra (que semblaven més valuosos).

Però la llista de troballes ocultava un fet decisiu: tot i que Borchardt sabia que la Nefertiti per dins era de pedra, va indicar el guix com a únic material. Güterbock ja havia avisat en un primer moment de la “premeditació” de Borchardt, i va parlar d’“ocultació de material”.

Però Borchardt va treure importància a aquestes objeccions amb l'argument que, si més tard es demostrava una altra cosa, hauria sigut un error inicial per part seva.

Després, els negociadors van dirigir-se al dipòsit. Les troballes eren dins de caixes obertes. Tot i així, “no tenien precisament la millor il·luminació”, segons Güterbock. Lefebvre hauria pogut treure'n

la Nefertiti, però no ho va fer. Després d'una "inspecció superficial dels originals" hi va donar el vist-i-plau.

Però es pot objectar aquest engany? En aquella època, a les portes de la primera guerra mundial, les grans potències no es regalaven res. Les apostes eren un costum molt estès.

La negativa del negociador de mostrar en públic el bust demostra que el turmentava la consciència. Després del trasllat a Alemanya, es va tancar amb pany i clau, i només l'emperador Guillem II de Prússia, com a màxim patrocinador de la Societat Alemanya Oriental, en va rebre una còpia per Nadal.

No va ser fins el 1924 que el director del museu egipci de Berlín, Heinrich Schäfer, en va fer una exposició (en contra de la voluntat del descobridor).

A l'estranger, aquesta exposició va provocar admiració, però també disgust. El cap del *Sérvicé des Antiquités de l'Égypte* al Caire, Pierre Lacau, va reclamar-ne la devolució immediata. "Crec que, jurídicament parlant, estem indefensos", va escriure, però hi va al·legar motius "morals". Va imposar sancions, i el 1925 va decretar una suspensió de les excavacions alemanyes al Nil (un cop molt dur).

A la fi, Schäfer va accedir a un intercanvi. Però l'any 1930 la premsa es va assabentar del tracte imminent. Va esclatar una tempesta d'indignació, i el pla es va aturar.

Això no obstant, la causa es va seguir coent, també sota el règim nazi. El 4 d'octubre de 1933 el ministre plenipotenciari del Reich per Prússia, Hermann Göring, va decidir regalar el bust al rei egipci Fuad I. Hitler es va fer informar detalladament de l'assumpte i, furios per l'arbitrarietat del seu antic company d'armes rodanxó, cinc dies després va anul·lar-ho tot.

També consta en acta que, el març del 1934, durant un dinar, Joseph Goebbels va voler persuadir de nou el *Führer* de la possibilitat propagandística de considerar una traspàs de l'obra. No hi va reeixir. Hitler tenia altres plans per a la Nefertiti: "Li construiré un museu a Berlín".

No deixa de ser irònic el fet que precisament el criminal més gran de tots els temps volgués conservar "la dona més bella" per a Alemanya. Tanmateix, això no té importància per a la continuïtat del contracte de partició.

Hi ha una altra acusació, aparentment increïble, que encara s'ha d'aclarir: el cèlebre egiptòleg Rolf Krauss, conservador del museu egipci de Berlín i guardià de la Nefertiti durant més de 20 anys, assegura que "l'altar desplegable" que es va entregar per igualar la Nefertiti és fals.

Consumit per l'ambició, Borchardt va encarregar a un picapedrer del Caire la fabricació d'aquella taula esplèndida amb què va ensarronar Lefebvre.

Però es pot creure que l'excavador fos capaç de cometre un frau tan infame? Alguns creuen que sí. Consideren que Borchardt era un home rude.

El cas és que aquest erudit havia treballat al Consolat general del Caire des del 1899. Oficialment s'anomenava "agregat diplomàtic científic". Però en realitat, en la lluita contra les altres potències imperialistes, Anglaterra, França i Estats Units, la seva missió era omplir els museus d'Alemanya de joies de l'època dels faraons.

En aquest sentit, va actuar de manera una mica grollera: el 1908, l'egiptòleg britànic Alan Gardiner en va recriminar l'"actuació rude i sense tacte". A més, l'alemany havia establert una xarxa d'espionatge científic al Nil.

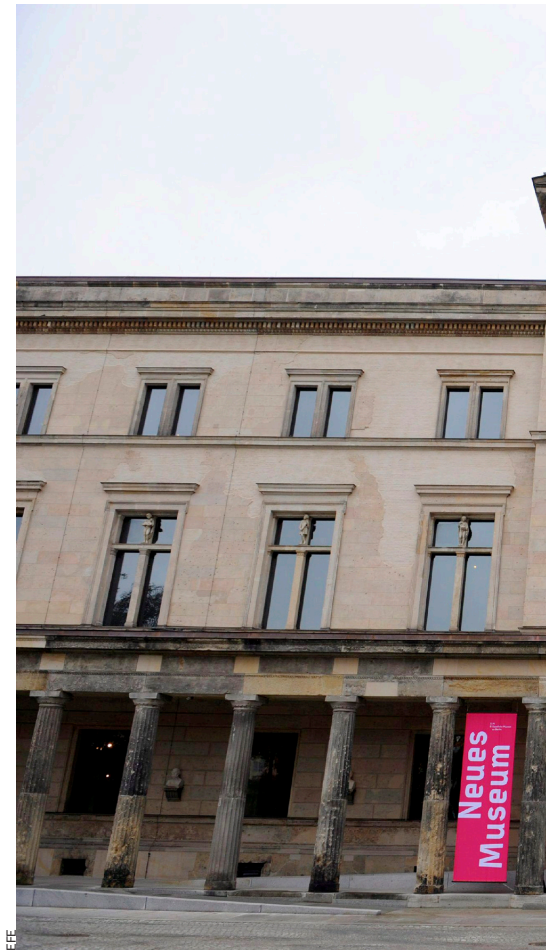
Quan, un cop a Alemanya, es van demanar comptes a l'acusat, ell va admetre haver-se apropiat "d'un gran nombre de fotografies, dibuixos, cartes privades, dossiers d'altri, etc.". En una carta al Ministeri d'Afers Estrangers, un col·lega seu es queixava indignat que un home que "ha compromès així la ciència alemanya, no pot mantenir el càrrec".

Però l'Indiana Jones de l'Imperi Alemany va superar aquest afer. Simplement, tenia molts recursos.

Borchardt passejava sovint pels mercats del Caire, on comerciants barbuts oferien objectes antics robats, i allora falsificacions envellides mitjançant àcid clorhídric. Ell mateix va descriure els trucs dels estafadors: Era habitual, per exemple, que "aquells tipus raspessin colors de pintures antigues, les trituressin i les apliquessin amb un aglutinant".

Està demostrat que ell mateix va falsificar quan era estudiant. Va imitar una taula amb escriptures cuneïformes i hi va escriure logaritmes. Un estudiós hi va caure de quatre potes.

Animat per els rumors, el laboratori de restauració del Caire (instaurat per italians) va examinar l'altar desplegable

fa temps. A la llum dels raigs ultraviolats, es va poder observar que la presumpta degradació de l'altar només és un "color de fons més fosc" amb el qual es va pintar la pedra calcària.

"Per a mi és la prova definitiva de falsificació", declara l'egiptòleg Christian Loeben. El seu company, Dietrich Wildung, contràriament, considera que tot plegat és una ximpleria.

Com que l'examen del laboratori encara no s'ha publicat, l'acusació no es pot valorar de manera conclouent. I doncs, no queda gaire clar fins a quin punt va actuar honradament Borchardt quan, fa cent anys, va excavar amb aixades i pics aquells monuments sorprenents que provenien d'una època en què el món contenia la respiració mentre Akhenaton enderrocava els déus.

Cada vegada és més clar que Nefertiti va tenir un paper central en aquesta revolució. En el culte a Aton va prendre el rol de la "gestadora": eròtica, fructífera i lleugerament vestida.

No se sap del cert quan es van conèixer aquesta jove parella. Ella descendia

El Neues Museum, on es pot veure el bust de Nefertiti i tota una exposició sobre la seva època: "A la llum d'Amarna".

segurament d'una família de la ciutat provinciana d'Akhmim estretament relacionada amb la família del faraó. La tia de Nefertiti devia ser, ni més ni menys, que la "Gran esposa reial" del faraó Amenofis III (el pare d'Akhenaton).

El seu pare mateix, per la seva banda, va fer carrera: va ascendir a general de la companyia de carros de combat. L'amor pels cavalls també era una característica de la filla. Alguns relleus mostren com corria amb carruatges de dues rodes. En aquests casos apareix dreta a la carrossa.

En aquella època el país del Nil es trobava en plena florida. La zona colonial s'estenia des del Sudan fins a l'Eufrates. El pare d'Akhenaton es definia com el Constructor. El "Gran sense fronteres" va fer construir temples amb "parets d'or, paviment de plata i astes de banderes que s'alçaven cap a les estrelles".

Llavors el fill va accedir al tron. Tot un somniador que havia estudiat a Heliòpolis, on hi havia la muntanya primordial de Benben, el singular santuari originari del culte al Sol. Akhenaton escrivia poemes. L'anàlisi del seu esquelet va con-

cretar que feia 1,60 metres i que tenia les dents tortes. És improbable que aquest jove tramés la revolució religiosa. Més aviat va ser la seva mare, la vídua Tiy, qui en va teixir els fils a l'ombra. Les imatges la mostren malhumorada, amb les comissures de la boca cap avall: una dona que calia témer.

Probablement va ser Tiy qui va buscar l'esposa al fill. I la seva elecció va ser la pròpia neboda.

Ningú no sap del cert quan, exactament, va arribar aquesta noia d'Akhmim en vaixell a Tebes, que en aquella època era la capital, per a ser portada en llitera cap a l'Harem. Una estàtua mostra la parella adolescents. Ella duu un sobrecoll de pedres precioses. La cara, encara rodanxona, és la d'una noia de 14 anys.

Akhenaton se'n va enamorar. L'anomenava "mestressa de l'alegria", "delícia a observar". Deia: "Quan sento la seva veu, tinc ganes de cridar joiós". Al cap de poc, ella va quedar embarassada. Mentrestant, fora, pels carrers de Tebes, es forjaven canvis enormes. El jove monarca va fer construir ràpidament un

temple gegant per a Aton. Feia més de 600 metres de llargada.

En uns altres santuaris es pintava Nefertiti en murals, on es mostrava com ella sola oferia sacrificis com a "estimada d'Aton".

Això va ser escandalós, va suposar la ruptura d'un tabú. Un dels fonaments de l'estat dels faraons era que les dones no podien esdevenir sacerdots. eren excloses de la vida sagrada. Això va canviar. La influència de les dones també va augmentar en els afers d'estat. La política de la cort a Amarna, al començament, tenia trets gairebé femenins. Cap a l'any 5 del regnat, Akhenaton, que es considerava feble de voluntat, va elevar la seva esposa al càrrec de coregent. L'antiga classe dirigent de Tebes estava enfurismada.

Justament per això el faraó va concebre el pla d'abandonar la capital. Els seus enginyers van establir un solar de 13 per 16 quilòmetres riu amunt, en una apartada badia del Nil. Allí s'havia de fundar la nova metròpolis d'esplendor celeste.

Nefertiti no va trobar la idea del seu grat. Tebes oferia festes amb nans ballarins, orquestres musicals i mones vestides. Com que ella es va queixar repetidament del pla, finalment l'espòs es va enfadar: "No cal que la reina em digui que hi ha altres llocs també bonics per a Akhetaton".

Així doncs, en contra de la voluntat de Nefertiti, es van mudar. Amb una llitera d'ambre es van afanyar cap al desert d'Escetis. El nou palau residència estava situat precisament al carrer principal, de 30 metres d'amplada.

Cada mati, quan el sol s'aixecava amb els seus dits de rosa sobre el massís rocós d'Al-Amarna, la sobirana es dirigia al ritual del Déu. Al gran temple d'Aton hi havia centenars d'altars. A l'alba els animals hi sagnaven en massa.

"Els teus rajos estan al fons més profund del mar", resa el gran càntic a Aton que va escriure el faraó mateix: "Tu ets la durada mateixa de la vida, vivim a través teu. Els ulls et segueixen, fins que et pons".

L'aspecte destructor del sol, la seva brasa roent, que provoca fam i sequeres, no s'anomenava amb cap paraula a les cerimònies.

Al contrari: les manyagues estaven a l'ordre del dia. Hi ha relleus que mostren

la parella que es besa i s'acaronen. En alguns mengen broquetes de carn. En altres es troben a casa amb els seus fills, una escena de la vida privada. La intimitat va passar a ser part del programa polític. O potser els profetes de la llum simplement van perdre tota la vergonya?

L'any 12 va tenir lloc un banquet amb tota mena de luxes a Amarna. Portadors de tributs de Xipre i Creta, de Síria i Mícenes, van viatjar per retre homenatge a la bella reina d'aquell país.

Però la reina no estava pas contenta. Havia donat a llum sis criatures, totes nenes. Justament per això Akhenaton, en una edat avançada, sovint li era infidel. Volia engendrar un hereu al tron de sang noble a qualsevol preu. Hi ha indicis que primer va deixar embarassada la seva pròpia mare i més endavant es va casar amb tres de les seves filles. Però la primera que li va donar el destí en forma d'un petit príncep va ser la seva pròpia germana. El nom del nadó era Tutankamon.

Al cap de poc, va morir l'heretge, i darrere seu va deixar un estat esgavellat.

Hi ha indicis que a Nefertiti la van matar en plena contrarevolució

D'altres senyors havien irromput al nord. Les antigues elits (sacerdots i generals) projectaven dur a terme un cop d'estat.

I va ser justament en aquesta situació que Nefertiti, aparentment, va gosar governar en solitari. Se sap del cert que, mort Akhenaton, una faraona misteriosa va prendre el poder al país de les piràmides durant 14 mesos. Hi ha molts indicis que no fos sinó Nefertiti.

I, pel que es veu, es va atrevir a fer una altra jugada política que seria difícil de superar en gosadia. Per a contenir els enemics de casa, va buscar ajuda en el rei dels hitites, Subiluliuma, que vivia a uns 1.500 quilòmetres, a Hattusa (Turquia).

A l'arxiu de taules de fang que s'hi va descobrir, s'hi va trobar una carta d'una

tal "Dahamunzu". Aquest nom prové de "Ta hemet nesw" (en egipci: 'la dona del rei'). La sospita actual és: havia escrit Nefertiti aquesta carta?

"El meu marit ha mort. No tinc cap fill mascle", va escriure la dona al cap dels hitites, "però diuen que tu tens molts fills". I llavors presenta el seu desig amb determinació: vol casar-se amb un dels prínceps.

Quina oferta per als hitites, que immediatament van enviar un emissari a Egipte. Després d'una investigació que va durar mesos, va tornar amb un altre missatge de la faraona, en el qual oferia una mena de pacte entre estats. Després de l'enllaç matrimonial, diu a la carta, "els dos països grans en seran un de sol".

Això era alta traïció.

"El fet que, a l'antic Egipte, una dona mantingués aquesta correspondència, és tan esbojarrat que gairebé no es pot creure", declara un expert de Baviera.

Finalment, el "príncep Zannanza", escollit per a ser el marit de Nefertiti, va partir. Va travessar les muntanyes d'Anatòlia, va resseguir la costa a cavall. Però, així que arribà a "Kemet", la terra negra, com anomenaven els egipcis la seva pàtria, fou assassinat per terroristes.

I aquí es va acabar. Després van cessar els missatges. Hi ha indicis que a Nefertiti la van matar violentament enmig de la confusió de la contrarevolució. La seva mòmia va desaparèixer.

De les mareas del Nil sorgeix una visió de la història fascinant. La reina llegendària, segons sembla, ha servit de model de portades i de doneta obedient. Però es presenten noves pistes. Perquè la *bella* era més aviat una bestia.

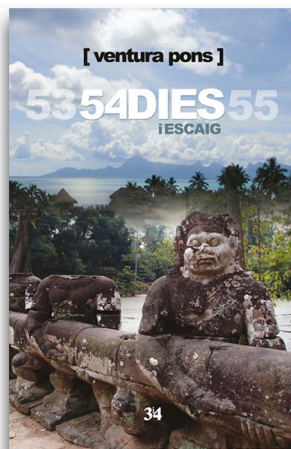
Qui vulgui veure el seu rostre amb els seus propis ulls, que visiti aviat el Neues Museum de Berlín. Allà trobaran la proscripida darrere un vidre, envoltada d'objectes de l'ensorrada ciutat solar que no s'havien exposat mai.

Caldrà esperar a veure si el bust noble s'hi quedarà per sempre inamovible, com desitja el museu. Si es retornés al Caire, Alemanya perdria un tresor de l'antiguitat de nivell internacional. El valor assegurat de l'estàtua voreja els 390 milions de dòlars.

Matthias Schulz

© *Der Spiegel*

Traducció d'Ariadna Rovira

Pots seguir-nos a [Facebook](#) i [Twitter](#)

Visita la nostra botiga virtual en www.tresiquatre.com

34

Edicions Tres i Quatre / València

**PER NADAL,
REGALA CULTURA**